

Ades, când dorul mai mă lasă,
Când sunt mai liniștit,
Simțesc curgându-mi lacrimi calde
Pe chipul veștejit.

Este de prisos a mai felicita pe autor. Versurile sale îi vin singure întru laduă.

Al. A. Macedonski

CURS DE LITERATURA DRAMATICA

(După *Seint-Marc-Girardin.*)

Lupta omului în contra pericolului

(Urmare și fine).

Un renumit romancier englez, Daniel Foë, pare a se fi inspirat din Homere în descripțiunea furtunei, ce aruncă pe Robinson în insula sa. Egzistă chiar, între naufragiul lui Ulyse și acela al lui Robinson, oare care trăsuri asemuitoare, pe care nici întâmplarea nu le poate ecplica.

Vasul lui Robinson nu se aseamănă cu vasul lui Ulyse, după cum marina modernă nu se aseamănă cu marina primelor navigatori, și marinarii de astăzi ar ride poate de furtuna ce făcea pe Ulyse să tremure. Dar, curând sau mai târziu, vine un moment în care toate furtunile se aseamănă, în care omul, fie pe o barcă, fie pe un vas cu trei catarte se vede față în față cu marea și nu are alt mijloc de scăpare de cât acela pe care 'l găsește în propriul său curaj. În acest moment suprem, este o asemănare ciudată între naufragiul lui Ulyse și acela al lui Robinson; descrierea este aceiaș, emoțiunile de asemeni.

Ca și Ulyse, Robinson este aruncat către țerm de furia mării, și, temându-se ca nu cum-va reflusul să'l tērască în 'napoi, se agăță, ca și Ulyse, de o stâncă, până ce 'și va putea readuna puterile.

Daniel Foë n'a uțat de a depinge bucuria nespūsă, ce simte Robinson, când, așezat pe verdeța țermului, se vede scăpat de furia valurilor, și această bucurie reamintește bucuria lui Ulyse, când eși pe țermul inverzit. Dar aci egzistă o deosebire între geniul celor vechi și spiritul celor moderni. Cei vechi caută a zugrăvi, moderni caută a ecplica; cei vechi se adresează imaginațiunei, moderni se adresează judecâtei. Ast fel, când Homere vrea să ne dea o idee despre bucuria lui Ulyse, el nu caută a ne ecplica diferitele sentimente care 'i frământă inima: el ia afecțiunea cea mai dulce și cea mai sfântă, afecțiunea filială; și chiar această afecțiune o ia în momentul celei mai curate și celei mai vii bucurii, ca o bucurie ce o simte un copil vězând pe tatăl său scăpat de moarte. Poetul se ferește de a ne ecplica această mare bucurie și tocmai prin aceasta ne dă o justă idee despre marea bucurie a lui Ulyse. Daniel Foë, din contra, caută a defini bucuria lui Robinson, comparând-o cu cea a unui condamnat la moarte căruia 'i se dă ertare. Comparațiunea poetului antic deșteaptă în imaginațiune ideea divină a bucuriei; cea a romanțierului modern ne face să vedem un fel de senzațiune materială.

Curagiul de care este inspirat omul in contra pericolului este mare, fie el provenit din iubire pentru viață, fie din credința ce o are omul într'o putere supremă. Să luăm in mijlocul celei mai teribile catastrofe, — foc sau furtună, — să luăm unul din sentimentele inimei omenești, fie curagiul provenit din iubirea de viață, fie credința in Dumnezeu, fie devotarea ce simte pentru un altul amenințat de pericol, fie onoarea, respectul lezei, etc ; se punem acest sentiment alături cu efectele materiale ale catastrofei : aceste efecte, orî cât de spăimântătoare și de curioase ar fi, nu ne atrag atențiunea ; sentimentul uman care este pus in joc le eclipsează într'un moment, și natura materială 'și pierde mărinimia in fața naturei morale.

In 1825, izbucnise un foc mare, in mijlocul mării, pe vasul numit *Kent* al companiei indiane. Căpitanul, văzând neputința de a stinge focul, care peste puțin avea să pătrundă in erbărie, porunci să dea drumul apei in vas. Apa intră din oate părțile și impiedică inaintarea focului ; dar, acum era un alt pericol, căci vasul putea din moment in moment să se cufunde in mare. «Atunci, zice autorul care povestește această întâmplare, incepu o scenă ingrozitoare, ce nu se poate descri. Puntea era acoperită de șease sau șapte sute de oameni, din care mare parte eșiseră despoiați și căutau prin mulțime câte un tată, un bărbat, un copil. Unii își așteptau sfârșitul cu o pocăință tăcută sau cu o nesimțire stupidă ; alții se aruncau in toată furoarea disperării.... Femeile și copii căutau scăpare in odăile de sus ale vasului și acolo se rugau și citeau sfânta scriptură. Printre ele două surori, cu o prezență de spirit admirabilă, aleseră psalmii care conveneau mai bine acestui moment de pericol, și cu voce tare citeau versetele acelor psalmi, pe când cei care le inconjurau plângeau și se rugau cu o venerațiune adâncă.

In mijlocul acestui pericol, căpitanul porunci unui matelot să se urce in vârful catartului, ca să vadă dacă este vre un vas prin apropiere, spre al putea chema într'ajutor. Intr'adevăr, matelotul zări unul, înștiință pe căpitan, și glasuri de bucurie incepură să izbucnească din toate părțile. Vasul ce se zărea, era un vas englez, care veni in ajutorul celui ce era aproape să se inee. Acum incepu o nouă scenă. Trecerea dintr'un vas într'altul era neputincioasă, din cauza furtunei ; trebuia mult timp până să se reușească trecerea. și vasul *Kent* era aproape să se cufunde. Toți erau gata să năvălească in vasul de scăpare, dar, cu tot pericolul, sentimentul onoarei fu păstrat chiar in fața morței. Căpitanul păzi disciplina cu o răceală și cu o putere ecstra-ordinară. Trecură întâi femeile și copiii, apoi matelotii, in urmă ofițerii, și aceia care purtau ranguri mai inalte erau ecspuși mai mult pericolului ; cu toate acestea, ei trecură rind pe rind, iar căpitanul rămase cel din urmă. Și aci, putem vedea că furtuna și focul au o putere mai mică de cât tăria și sentimentul omului ; in acest moment chiar omul este mai nobil de cât elementele care stau aproape să 'l sfărâme.

Iată dar lupta omului in contra pericolului, iată sentimentele care 'l pun mai pre sus de orî ce putere și prin care luptă pentru un singur scop : pentru conservarea vieții.

Th. M. Stoescu.